

Cene energije gase evropsku industriju

Pravilnom regulativom rešiti problem previsokih cena struje za industriju

EK planira da smanji troškove energije u prvih 100 dana novog mandata

EU energetska pomak se neće dogoditi bez atraktivnog regulatornog okvira

Evropska komisija: Energetska tržišta EU stabilna

Cene struje u Evropi rastu zbog trendova prirodnog gasa i cene CO2

Ugalj jedva čeka nuklearnu energiju, kaže energetska regulator

ACER ne nalazi potrebu da razvija standardne PPA šablone

Pred novom Evropskom komisijom tri ključna pitanja u srcu tranzicije čiste energije

SADRŽAJ

Evropska komisija: Energetska tržišta EU stabilna u drugom kvartalu 2024.	OVDE
Pred Evropskom komisijom tri ključna pitanja u srcu tranzicije čiste energije	OVDE
Praktični pristup energiji mogao bi podržati konkurentnost EU – GIE	OVDE
EU energetska pomak se neće dogoditi bez atraktivnog regulatornog okvira	OVDE
EU će pokrenuti platformu za zajedničku kupovinu kritičnih minerala	OVDE
EK planira da smanji troškove energije u prvih 100 dana novog mandata	OVDE
Evropa izbegava oscilacije cena gasa u Q3 uprkos neizvesnosti snabdevanja: ACER	OVDE
Cene struje u Evropi rastu zbog trendova prirodnog gasa i cene CO2	OVDE
ENTSOG: EU dobro pripremljena za zimu	OVDE
ACER ne nalazi potrebu da razvija standardne PPA šablone	OVDE
Pravilnom regulativom rešiti problem previsokih cena struje za industriju	OVDE
EK zahteva od Rumunije da ukine mehanizam za ograničavanje cena energije	OVDE
Uvoz proizvoda zelene energije u EU je veći od izvoza	OVDE
Turska je učvrstila poziciju najvećeg evropskog proizvođača struje na ugalj	OVDE
Prestaro, preskupo: ugalj jedva čeka nuklearnu energiju, kaže energetska regulator.....	OVDE
Evropska alijansa za nuklearnu energiju poziva na podršku Komisije EU	OVDE
Analitičari očekuju skok cene ugljenika u EU do 2027.	OVDE
Poljskoj rekordnih 2,3 milijarde evra od EU za ubrzanje energetske tranzicije	OVDE

Evropska komisija: Energetska tržišta EU stabilna u drugom kvartalu 2024.

BRISSEL - Tržišta gasa i električne energije EU vratila su se u mnogo stabilniju i predvidljiviju situaciju u drugom kvartalu 2024. u odnosu na isti period 2023. godine, prema novim 24. oktobra objavljenim kvartalnim izveštajima za oba tržišta, objavljeno je na [portalu](#) Evropske komisije.

Najnoviji Izveštaj o tržištu električne energije prikazuje pozitivna kretanja, uz pad cena i sve veći udeo obnovljivih izvora u miksu električne energije. Dostignuta je značajna prekretnica jer su obnovljivi izvori (OIE), pre svega energija sunca i vetra, činili više od polovine proizvodnje električne energije, dostiguvši rekordnih 52%. Ovaj rast OIE doprineo je smanjenju upotrebe fosilnih goriva za proizvodnju električne energije, koja je dostigla novi minimum od 20%. Električna energija proizvedena iz prirodnog gasa, na primer, bila je 24% niža nego u isto vreme prošle godine (a proizvodnja iz uglja za 26%). Sveukupno, potrošnja električne energije je neznatno porasla (+1%) u Q2 2024. u odnosu na Q2 2023. godine.

I veleprodajne i maloprodajne cene električne energije nastavile su s opadajućim trendom kao u prvom kvartalu 2024. Evropski referentni pokazatelj električne energije je u Q2 2024. u proseku iznosio 60 €/MWh – što je 33% niže nego u drugom kvartalu 2023. godine.

Najnoviji izveštaj o tržištu prirodnog gasa naglašava da su se ta tržišta EU stabilizovala. U periodu april-jun 2024., potrošnja gasa u EU nastavila je sa strukturnim padom, podstaknuta padom proizvodnje energije na fosilni gas, većom uštedom energije, smanjenom potražnjom i rastućom proizvodnjom obnovljive energije. Sve u svemu, obim uvoza gasa u EU ostao je u opadajućem trendu, dok su već istorijski visoki nivoi skladištenja nastavili dalje da rastu. Maloprodajne cene gasa pale su 4% u odnosu na prethodni kvartal i 10% niže nego u Q2 2023. godine, vraćajući se na nivoe poslednji put viđene 2021. godine, pre izbivanja energetske krize. Veleprodajne cene gasa su nastavile da se približavaju unutrašnjim tržištima gasa EU, što je olakšano neometanim prekograničnim tokovima i konkurentnim uslovima snabdevanja.

Pred Evropskom komisijom tri ključna pitanja u srcu tranzicije čiste energije

Prenosimo rezime teksta koji je za Atlantski savet objavio bivši poljski ministar klime i energije Mihal Kurtika

BRISEL - Evropa se nalazi na kritičnom mestu u svojoj misiji da zadovolji potražnju za energijom i podstakne ekonomski rast u promenjenom svetu. To je težak zadatak. Da bi se to postiglo potrebno je da nova Komisija prevaziđe tri ključne prepreke: nedostatak sredstava, oslanjanje na uvoz i opadanje ekonomske konkurentnosti.

1. Bez adekvatnog finansiranja, evropska klimatska agenda je bezuba

Problem je u tome što trenutni evropski paket alata za klimu nije dorastao ovom zadatku. Evropska unija je konačno stavila adekvatne resurse iza svog Zelenog dogovora koristeći novac koji je ostao iz Instrumenta za oporavak i otpornost (RRF), inovacije politike iz ere pandemije koja je koristila kolektivno zaduživanje po prvi – i za sada, jedini – put.

Brisel je zadao mandat da najmanje 37 posto udela država članica u programu od 750 milijardi eura ide na projekte vezane za klimu, a zatim je prenamenio 300 milijardi eura oskudno iskorišćenih sredstava tog objekta za plan REPowerEU iz maja 2022., koji ima za cilj odvikavanje bloka od ruske energije delimično kroz dekarbonizaciju.

Ali taj novac je potrošen. EU izveštava da su skoro sva sredstva REPowerEU mobilizovana, uz 275 milijardi eura RRF-a za projekte smanjenja emisija. Klimatski račun EU je presušio, ali ne i njene

zakonodavne ambicije – konačno odobrenje dat je novi Zakon o neto nultoj industriji prošlog maja, a Zakon o kritičnim sirovinama (CRMA) u martu. Sada predsednica Komisije Ursula von der Lejen namerava da uvede Čisti industrijski dogovor (eng. Clean Industrial Deal) u prvih sto dana novog mandata.

Istovremeno, tokom sledeće decenije, američka vlada bi mogla uložiti 569 milijardi dolara u skladu sa Zakonom o smanjenju inflacije (IRA) i Zakonom o infrastrukturnim ulaganjima i poslovima, zajedno sa dobro kapitaliziranim i rizikom tolerantnim američkim finansijskim sektorom. A Kina je samo 2023. uložila neverovatnih 890 milijardi dolara u sektore s niskim udelom ugljenika, s malo naznaka da će se uskoro povući.

Evropa se suočava sa unutrašnjom borbom da parira takvom finansiranju. Dugo očekivani izveštaj bivšeg italijanskog premijera Marija Dragija poziva na novo zajedničko zaduživanje kako bi se oživela evropska industrija. Ali prethodni predlog Komisije za Evropski fond za suverenitet naišao je na široko rasprostranjeni otpor među severnim državama članicama, koje se protive daljnjem kolektivnom zaduživanju. Ako se takvo protivljenje nastavi, čista industrija bi mogla tražiti zelenije pašnjake negde drugde.

2. Oslanjanje Evrope na stranu energiju, materijale i finansije stvara ekonomske rizike

Evropa zavisi od uvoza energije. Realnost da 45 posto potrošnje gasa u EU potiče od neprijateljske sile je postala jasna u februaru 2022. Dok je Evropa preživela strašni kraj svog oslanjanja na ruska fosilna goriva, sada 37% svojih potreba za gasom oslanja na uvoz LNG-a.

Isto tako, evropska čista industrija se oslanja na kineske finansije i proizvode. Prošle godine, Evropa je uvezla zapanjujućih 57 milijardi dolara vrednih kineskih proizvoda čiste energije: solarnih fotonapona, litijum-jonskih baterija i električnih vozila.

Ove spoljne zavisnosti čine Evropu ranjivom na nestabilnost tržišta i geopolitički pritisak. Efekti se već osećaju.

Izloženost likvidnijem i globalizovanijem tržištu energije izazvala je ogromne oscilacije evropskih cena gasa, koje su bile devet puta veće od američkih cena u avgustu 2022. pre nego što su se izjednačile na skromni petostruki raspon do maja 2024.

Delimično kao rezultat toga, evropske cene električne energije su također dva do tri puta više nego u Sjedinjenim Državama, sa dubokim implikacijama na konkurentnost proizvodnje u Evropi i spremnost investitora da ulože više novca u evropsku industriju.

3. Energetska zavisnost i neravnoteža industrijske politike štete konkurentnosti Evrope

Evropska industrija je još uvek pod pritiskom povišenih cena goriva.

Pokušaji korišćenja industrijskih subvencija za zaustavljanje pada konkurentnosti u Evropi ne samo

da nisu dovoljni da se održi korak s Kinom i Sjedinjenim Državama – već takođe pogoršavaju unutarevropske disparitete. U nedostatku konsenzusa za uspostavljanje zajedničkih mehanizama finansiranja na nivou EU, Komisija je u martu 2022. ublažila pravila o državnoj pomoći. Možda i ne iznenađuje da su Nemačka, Francuska i Italija dale 85 posto industrijske podrške u okviru krize, potkopavajući evropsku solidarnost i povećavajući konkurentski jaz između tri najveće ekonomije bloka i ostale dvadeset četiri države članice.

Po pitanju finansiranja, Evropa treba da radi kolektivno

Za izgradnju konkurentne čiste industrije kod kuće potrebna je kolektivna evropska akcija. Dragijev izveštaj poziva na Maršalov plan za evropsku industriju koji finansira EU, čiji bi sektori s niskim udelom ugljenika prirodno bili u središtu. Zajednički mehanizam finansiranja EU bi takođe pomogao da se povećaju ulaganja u privatni sektor, slično kao što to čini IRA u Sjedinjenim Državama. Potrebno je dalje zajedničko zaduživanje da bi se to ostvarilo.

Potpuno korišćenje privatnog evropskog kapitala takođe znači pružanje jasnih i jednostavnih pravila privatnim investitorima. To zahteva tehnološki neutralan pristup kretanju ka neto nuli, baš kao što su Sjedinjene Države učinile sa svojim značajnim klimatskim zakonima.

Zelena taksonomija EU trebalo bi da uključi nuklearnu fuziju i fisiju, geotermalnu i druge tehnologije niske emisije koje u tandemu unapređuju energetska sigurnost i smanjenje emisija. Evropa ne može da ostvari svoju misiju klimatske neutralnosti do 2050. sa jednom rukom iza leđa. Nikakva rešenja se ne mogu skinuti sa stola – Sjedinjene Države i Kina to sigurno ne čine.

Praktični pristup energiji mogao bi podržati konkurentnost EU – GIE

MINHEN - Nova Evropska komisija mora se odmaknuti od ideološke energetske politike ako se nada stabilizaciji cena i održavanju konkurentnosti industrije, čuli su delegati na konferenciji Gas Infrastructure Europe (GIE) u Minhenu 17.-18. oktobra.

Međutim, uprkos najavljenom fokusu na 'čist industrijski dogovor', ostaju sumnje da Evropa može primeniti lekcije naučene iz energetske krize, prenosi portal **ICIS**.

Cvetelina Penkova (foto), potpredsednica odbora za energetiku i industriju Evropskog parlamenta rekla je delegatima da fluktuacije u cenama energije između različitih regiona

štete konkurentnosti i energetske sigurnosti.

Neusklađenost "zaista zavisi od izvora energije koji se koristi u ovom trenutku", rekla je, jer je nedostatak odgovarajućih mrežnih interkonekcija stvorio uska grla, a bez popravljanja ovog energetske pejzaža Evrope i dalje bi dominirala lokalna, regionalna ili nacionalna rešenja.

Penkova je pozvala na energetske otpornost, kao i na raznolikost izvora, uključujući obnovljive izvore, vodonik, amonijak i druge nosače, uz rešenja za skladištenje i fleksibilnost.

"Moramo shvatiti da je zavisnost samo od jednog sektora ili energenta naivna. To definitivno neće uspeti - rekla je.

Novoizabrani predsednik GIE-a Arno Buks naglasio je delegatima da će gasna infrastruktura ostati vitalna

u narednim decenijama. "Svi znamo da su cevovodi... daleko najefikasniji način za transport i skladištenje energije," rekao je on.

Ali industriju je ometala regulativa iz ere iz 1990-ih, rekao je Buks, koja nije uspela da predvidi potrebu za održavanjem i proširenjem infrastrukture.

Penkova je odbacila zabrinutost zbog nuklearnog skepticizma koji su prethodno izrazili kandidati za komesara za energetiku, Dan Jorgensen iz Danske i izvršna potpredsednica Teresa Ribera iz Španije, koji su zaduženi da provedu "čistu, pravednu i konkurentnu tranziciju".

Napominjući da je parlament nuklearnu proizvodnju smatrao strateškom i održivom tehnologijom, Penkova je rekla za ICIS da ne predviđa bilo kakvu promenu u politici Evrope, već se nada boljoj integraciji.

"Kada govorimo o nuklearnom otpadu, ne bismo trebali gledati samo [na] zemlje koje proizvode nuklearnu energiju, već i na zemlje koje [je] troše, jer smo svi deo stvaranja otpada", rekla je.

EU energetska pomak se neće dogoditi bez atraktivnog regulatornog okvira

LONDON - Ruska intervencija u Ukrajini dovela je do ubrzanja evropske ekspanzije čiste energije. Ali ne dovoljno brzo da bi se ostvarili preambiciozni ciljevi dekarbonizacije do polovine ovog veka, što pokazuju poslednji posrtaji u izgradnji složenih, skupih projekata širom regiona, prenosi 25. oktobra

Bloomberg

U Nemačkoj, vladina ambiciozna opklada na vodonik suočava se sa značajnim zastojima nakon što su ključni planovi izgradnje potrebnih cevovoda odloženi ili odbačeni.

U Velikoj Britaniji su troškovi i rokovi za dva nova atomska reaktora na lokaciji u jugozapadnoj Engleskoj prsli zbog nedostatka radne snage i problema u lancu snabdevanja. Konačna odluka o ulaganju u još jedan veliki nuklearni projekat mogla bi biti gurnuta u iduću godinu.

Bloomberg konstatuje da je najvažnije da vlade obezbede pravi okvir politike za investitore kako bi garantovali investitorima povrat. Prečesto, visoka cena kapitala koja se obično povezuje s novim zelenim tehnologijama odlaže projekte - od kojih su neki potpuno napušteni.

"Neophodno je usvojiti značajne regulatorne promene za energetska tranziciju", rekao je prošle nedelje na konferenciji u Londonu Kris O'Sej, generalni direktor britanske elektroenergetske i gasne kompanije Centrica. "Finansiranje nuklearne energije, vodonik zahtevaju regulatornu podršku, mora postojati učešće vlade."

Čak i velike energetske kompanije s dubokim džepovima smanjuju izloženost obnovljivim izvorima energije kako bi se fokusirale na svoje osnovno poslovanje s naftom i gasom, koje nudi veće povrate, piše Bloomberg.

Evropa je neto uvoznik energije i ne može sebi priuštiti da ugrozi sigurnost snabdevanja – posebno u vreme kada geopolitički rizici remete tržište – pa vlade moraju pronaći načine da privuku jeftinije fondove privatnog kapitala.

Atraktivan regulatorni okvir smanjio bi rizik ulaganja, ali sredstva za željene veće prinose i dalje moraju odnekud doći.

Na kraju – i uprkos dugotrajnim efektima energetske krize i inflacionog šoka 2022. – to znači veće račune za sve, konstatuje agencija.

EU će pokrenuti platformu za zajedničku kupovinu kritičnih minerala

BRISEL - Evropska unija je započela proces izbora između osam ponuđača za izradu njene platforme za zajedničku kupovinu kritičnih minerala i energije, prenosi 21. oktobra **Rojters**.

Blok je izneo ideju o udruživanju narudžbi za kupovinu u pokušaju da se postignu povoljniji poslovi i cene za kritične minerale ubrzo nakon Ruske intervencije u Ukrajini 2022. EU ima za cilj da finalizuje ugovor do kraja godine, nakon čega će se razviti sekcije platforme za pojedinačne proizvode početkom sledeće godine.

Još nije jasno da li će se Sjedinjene Države pridružiti novoj platformi, piše Rojters.

Pre dve godine, Sjedinjene Države i njihovi partneri iz G7 pokrenuli su Partnerstvo za globalnu infrastrukturu i investicije (PGII) za izgradnju lanaca snabdevanja čistom energijom.

EK planira da smanji troškove energije u prvih 100 dana novog mandata

BRISEL - Evropska komisija će predstaviti akcioni plan za pristupačnu energiju u roku od 100 dana od početka svog sledećeg petogodišnjeg mandata, prema rečima kandidata za komesara EU za energetiku i stanovanje, Dana Jorgensena, prenosi 28. oktobra **Montel**.

„Smanjenje troškova energije za domaćinstva i preduzeća biće jedan od glavnih prioriteta mog mandata“, rekao je on u pisanim odgovorima na pitanja iz Evropskog parlamenta uoči njegovog zvaničnog saslušanja 5. novembra.

Smanjenje troškova zahtevalo bi brže uvođenje „konkurentne čiste električne energije“ uklanjanjem uskih grla i regulatornih barijera, kao i poboljšanjem energetske efikasnosti.

Akcioni plan bi sagledavao kako smanjiti troškove sistema kao što su naknade za mrežu, porezi i nameti, koji trenutno čine trećinu računa za električnu energiju krajnjih korisnika.

Podsticanje ulaganja, poboljšanje mreža

Izvršna vlast EU bi navela načine za mobilizaciju privatnih investicija, poboljšanje planiranja mreže, povećanje digitalizacije i optimizaciju načina na koji se postojeća mreža koristi, rekao je Jorgensen.

Takođe bi se razmotrilo kako podstaknuti veću fleksibilnost u mreži, pružiti signale kako bi se osiguralo da se investicije vrše tamo gde su

najpotrebnije i poboljšao nadzor kako bi se promovisao „istinski integrisani evropski sistem“.

EK će raditi s nacionalnim vladama kako bi sporazume o kupovini električne energije (PPA) učinili dostupnijim putem garancija i standardizacije, kao deo napora da se cene električne energije odvoje od "promenljivih cena fosilnih goriva", dodao je.

Ovi PPA su bili "ključni" za energetske intenzivne industrije, rekao je Jorgensen.

Takođe bi se radilo na tome da nacionalna finansijska podrška za nove projekte niske emisije ugljenika i obnovljivih izvora energije putem dvosmernih ugovora za razliku bude „konkurentna i tržišno naklonjena“.

Finansijska tržišta

Akcioni plan bi obuhvatio "sve komponente cena energije", uključujući finansijska tržišta energenata, rekla je kandidatkinja za izvršnu potpredsednicu EK za čistu, pravednu i konkurentnu tranziciju Teresa Ribera u pisanim odgovorima na pitanja iz parlamenta.

Ribera će na tom plamenu raditi s Jorgensenom. Njeno zvanično saslušanje u Evropskom parlamentu je 12. novembra.

Nakon saslušanja, parlament u punom sastavu mora glasati o tome da li će odobriti ili odbiti poverenike kao grupu. Ne može odbiti pojedinačne kandidate ili promeniti njihov portfelj.

Novi komesari EU obično bi počeli sa poslom 1. novembra, ali odlaganje saslušanja znači da bi njihov najraniji datum početka sada verovatno bio 1. decembar.

U međuvremenu, dosadašnji komesari nastavljaju da rade u privremenom režimu.

Evropa izbegava oscilacije cena gasa u Q3 uprkos neizvesnosti snabdevanja: ACER

LJUBLJANA - Evropa je izbegla "ozbiljne" oscilacije cena gasa u trećem kvartalu 2024. godine uprkos ponovnom pojavljivanju nesigurnosti u snabdevanju, saopštilo je 22. oktobra evropsko regulatorno telo ACER.

U svom poslednjem kvartalnom izveštaju o praćenju tržišta, ACER je naveo da su veleprodajne cene gasa porasle u Q3, ali su ostale manje kolebljive nego prošle godine zbog povećane ponude u Norveškoj, zdravog nivoa skladištenja i niske potražnje.

"Kontinuirana blaga evropska potražnja delovala je kao protivteža zategnutijem globalnom LNG tržištu zbog rastuće globalne potražnje za gasom, geopolitičkih tenzija i rastuće nesigurnosti preostalog uvoza ruskog gasa koji ide preko Ukrajine", saopštio je ACER.

Platts, deo S&P Global Commodity Insights, procenio

je referentnu holandsku TTF cenu za mesec unapred na prosečnih 35,58 EUR/MWh u Q3, u odnosu na EUR31,69/MWh u Q2.

Potražnja domaćinstava je stagnirala, a industrijska potražnja je zabeležila skroman porast tokom kvartala. Kao rezultat toga, ukupna potražnja za gasom u EU bila je nešto niža nego 2023. -- smanjenje od oko 69 TWh -- i znatno ispod nivoa pre krize.

Obnovljivi izvori energije su nastavili da istiskuju proizvodnju gasa.

Povećana proizvodnja iz obnovljivih izvora smanjila je emisije ugljenika, olabavila ravnotežu potražnje i ponude gasa u EU i smanjila slučajeve ograničenja cena gasa na tržištima električne energije, prema ACER-u.

Povlačenja iz skladišta

Regulatorno telo EU za saradnju sa nacionalnim energetske regulatorima je takođe saopštilo da su evropska skladišta bila blizu nominalnog kapaciteta kako se leto gasa završilo. Injekcije tokom kvartala iznosile su 204 TWh, neznatno niže u odnosu na godinu.

Međutim, upozorava se da ako povlačenje gasa ove zime "značajno" premaši nivo videne prethodnih godina, EU bi se mogla suočiti sa povećanom konkurencijom na tržištima LNG-a 2025., što bi potencijalno dovelo do povećanja veleprodajnih cena gasa.

Uvoz LNG-a u EU bio je najniži u Q3 od poslednjeg kvartala 2021. godine uprkos poboljšanoj globalnoj proizvodnji LNG-a. Udeo EU na globalnom tržištu uvoza LNG-a smanjen je na 18%, sa 24% u Q3 2023.

Ruski LNG imao je veći međugodišnji udeo u ukupnom uvozu LNG-a u EU u prva tri kvartala 2024. godine -- od 20% u poređenju sa 14% u periodu januar-septembar 2023.

SAD su ostale glavni dobavljač LNG-a sa 45% tržišnog udela, nepromenjen u odnosu na prošlu godinu.

Tarife za gas

ACER je takođe upozorio na potencijalni uticaj viših transportnih tarifa na prekograničnu trgovinu i integraciju tržišta. Rečeno je da su tarife za transport gasa rasle u nekim zemljama EU, a da se u bliskoj budućnosti očekuju još povećanja.

Različiti faktori su doprineli rastućem tarifnom trendu, uključujući pad potražnje u EU od preko 25% od 2021. godine, što je dovelo do nižih prekograničnih tokova gasa.

Umereno povećanje "dozvoljenih prihoda" -- podstaknuto odabranim novim investicijama za diversifikaciju snabdevanja iz Rusije -- takođe je doprinelo povećanju tarifa, kao i ubrzani oporavak prihoda u određenim sistemima u očekivanju potencijalno većeg pada potražnje.

Gledajući unapred, ACER je rekao da će smanjenje finalne potrošnje i tekući napori za dekarbonizaciju verovatno dodatno smanjiti korišćenje gasovodnih mreža, što bi moglo povećati tarife.

Cene struje u Evropi rastu zbog trendova prirodnog gasa i cene CO2

BERLIN - Cene električne energije u Evropi su porasle jer su hladnije vreme u Nemačkoj i neizvesnost isporuke gasa gurnule ugovore u Nemačkoj i Francuskoj na nove maksimume, piše 26. oktobra portal **Finimize**.

Foto: Preuzeto sa portala **Finimize**

Bazna cena električne energije u Nemačkoj za 2025. porasla je za 1,1% na 91,45 evra po megavat-satu, što je maksimum za šest nedelja, dok su francuski ugovori porasli za 0,2% na 75,35 evra.

Ova povećanja odražavaju povećanje cena emisija CO2 za decembar 2024. godine, dostižući maksimum od 66,65 evra po metričkoj toni, najviše u dva meseca. S obzirom da su holandske cene prirodnog gasa povišene zbog hladnijeg vremena i ispuštanja iz skladišta, dinamika energetskeg sektora ostaje zamršena i međusobno povezana.

Potencijalna pojačanja energije vetra i sunca u Nemačkoj bi mogla pomoći, ali francuska nuklearna nepredvidljivost i rastuća potražnja predstavljaju prepreke. Investitori bi trebalo pažljivo da prate ove promene koje bi mogle uticati na širu stabilnost tržišta i mogućnosti ulaganja, ukazuje Finimize i konstatuje:

Evropski energetska bilans suočava se sa izazovima ponude i potražnje usred geopolitičkih tenzija i ekoloških ciljeva. Rastuće cene CO2 signaliziraju prelazak na čistiju energiju, ali naglašavaju neizvesnost troškova u klimatskim ambicijama Evrope. Sa zahtevima za strujom i nuklearnim prekidima koji komplikuju scenu, evropski put ka energetska otpornosti i održivosti je složen.

ENTSOG: EU dobro pripremljena za zimu

BRISEL - U svom najnovijem godišnjem zimskom **pregledu** o izgledima snabdevanja, Evropska mreža za operatore transportnog sistema za gas (ENTSOG) potvrdila je da je EU dobro pripremljena za zimu 2024-2025 i naredno leto.

U ovogodišnjem izveštaju analiziran je i uticaj raskida sporazuma na tranzit ruskog gasa preko

Ukrajine, koji treba da prestane nakon decembra 2024. godine, kao i Turskog toka.

Među zaključcima, izveštaj potvrđuje:

EU održava visoke nivoe skladištenja gasa (94% ili 1.083 TWh 1. oktobra 2024.), ostajući otporna u slučaju daljnjih prekida u snabdevanju gasom iz Rusije i ograničenih zaliha utečjenog prirodnog gasa (LNG).

Evropa bi i dalje mogla dostići nivo podzemnih zaliha gasa od 40% na kraju zimske sezone, čak i bez ruskog gasa iz gasovoda

Čak i bez uvoza gasa iz ruskog gasa gasovodima preko Ukrajine ili Turskim tokom od 1. oktobra 2024. godine, EU može dostići minimalni nivo skladištenja od 30% na kraju zime. To bi osiguralo ponovno punjenje sledećeg leta, dok bi viši nivoi pružili dodatnu fleksibilnost.

ACER ne nalazi potrebu da razvija standardne PPA šablone

LJUBLJANA - Evropska agencija za saradnju sa nacionalnim energetskim regulatorima, ACER, zaključila je da ne mora razvijati dobrovoljne šablone za ugovore o kupovini električne energije (PPA) kako bi podstakla njihovu upotrebu.

Ažurirana pravila o dizajnu tržišta električne energije (EMD) EU zahtevala su od ACER-a da istraži da li bi razvoj novih dobrovoljnih PPA predložaka pomogao da tržište energije u bloku bude transparentnije, efikasnije i da se ubrza prelazak s fosilnih goriva na zeleniju energiju.

Umesto toga, ACER je dao preporuke za postojeće šablone koje je obezbedila industrija, uključujući da su ažurirani svake godine kako bi se osiguralo „efikasno i robusno“ PPA tržište.

Rečeno je da će prikupiti i objaviti najnoviju listu takvih šablona.

ACER je takođe preporučio da nacionalne vlade brzo počnu sa uklanjanjem preostalih regulatornih i administrativnih barijera za PPA i osiguraju da druge ugovorne strane imaju pristup finansijskim instrumentima koji bi mogli umanjiti rizik od neplaćanja tokom tako dugotrajnih ugovora. Ovo bi moglo uključivati državnu garanciju ako je potrebno.

PPA su dugoročni bilateralni sporazumi između proizvođača i otkupljivača o kupovini električne energije po tržišnoj ceni, što svaki od njih čini jedinstvenim.

Evropska komisija želi više PPA-a u upotrebi kako bi se podržalo korišćenje obnovljivih izvora energije i smanjila kolebljivost cena, omogućavajući krajnjim korisnicima da imaju dugoročnu vidljivost svojih troškova energije, piše **Montel**.

Pravilnom regulativom rešiti problem previsokih cena struje za industriju

BRISEL - Cene energije za industriju u EU su više nego u Kini i SAD-u, prvenstveno zbog rastućih troškova prirodnog gasa. Reforma mrežnih tarifa je od suštinskog značaja za povećanje konkurentnosti i podršku elektrifikaciji, prenosi 27. oktobra **Euractiv** ocene eksperata globalne nevladine organizacije, Projekta regulatorne pomoći (RAP).

Pravilna regulativa može ovo da reši

Jedna od opcija bi mogla biti subvencionisanje cena električne energije, ali ona prebacuje troškove na druge potrošače, uključujući domaćinstva sa niskim prihodima. Umesto toga, put napred je kroz reforme koje su usklađene s promenama u evropskom energetsom sistemu.

Jedan od elemenata troškova zrelih za reformu su mrežne naknade. U ovom trenutku, troškovi elektroenergetskih mreža čine u proseku 8-12% cena industrijske električne energije (za velike do male industrijske potrošače širom EU). Zvanične procene ukazuju na rastuće buduće troškove mreže, s obzirom na izgradnju mreže koja je potrebna da bi se ispunili ambiciozni ciljevi obnovljive energije i elektrifikacije.

Potrebna investicija može se pretvoriti u dodatne troškove mreže od 1,5-2,0 evrocenta/kWh u proseku. U cenama iz 2023. godine, to bi povećalo udeo mrežnih naknada sa 8% na 16% računa za

velike industrijske potrošače i sa 12% na 19% za mala industrijska preduzeća.

Kako navode u RAP-u, postoje načini da se snizi teret troškova: bolja i pametnija regulacija može smanjiti troškove mreže, zauzvrat smanjujući cene električne energije za industrijske krajnje korisnike i ohrabrujući ih da se elektrificiraju.

Zašto reformisati mrežne tarife za industriju?

To se može učiniti na različite načine. Trenutno, mrežne kompanije nadoknađuju značajan deo troškova mreže kroz fiksne naknade, na osnovu kapaciteta mrežne veze, a ne količine potrošene električne energije.

Obrazloženje je da troškovi mreže prvenstveno potiču od kapitalnih investicija i stoga ih fiksne naknade ili naknade za vršnu potražnju bolje odražavaju.

Fiksne mrežne naknade se često zasnivaju na maksimalnom kapacitetu priključka i implicitnoj pretpostavci da će se kapacitet mrežne veze koristiti maksimalno 24 sata dnevno.

U stvarnosti, industrijski kupci električne energije neće uvek koristiti istu količinu električne energije i neće uvek trošiti blizu maksimalnog kapaciteta svog priključka.

Istorijski gledano, veliki industrijski potrošači su čak dobijali popuste, na primer u Nemačkoj, za održavanje stalne potražnje za električnom energijom.

Ova regulacija je nastala u vreme kada je proizvodnja električne energije bila centralizovana, s električnom energijom prvenstveno iz velikih elektrana. Cilj je bio održati stabilno opterećenje na mreži kako bi se optimizovala efikasnost i minimizirale fluktuacije.

Uz današnje sve veće oslanjanje na varijabilne obnovljive izvore energije kao što su vetar i solarna energija, ovaj tradicionalni model brzo zastari.

Pametnije mrežne tarife

Pametnije tarife dovešće do boljeg korišćenja evropske prenosne mreže. Ali kako bi zapravo izgledale pametnije mrežne tarife?

Kada i gde se koristi električna energija postaje sve važnije od toga koliko se električne energije koristi. Ako se industrijski potrošači žele da ponude fleksibilnost mreži, potrebno je reformisati mrežne tarife.

Kako avio kompanije naplaćuju više tokom perioda velike potražnje, pametna regulacija može i treba da pošalje prave signale cena industrijskim objektima da investiraju u fleksibilnost.

U stvari, propisi EU već nalažu da mrežne naknade moraju biti odraz troškova i nediskriminatorne.

Kako energetska miksa prelazi na varijabilnije obnovljive izvore, ova reflektiranost troškova zahteva promenjive mrežne naknade, koje još uvek nisu univerzalno prihvaćene u celoj Evropi.

Industrijski potrošači koji prebacuju svoju upotrebu električne energije na niskobudžetno vreme štede novac.

Industrijski kupci sa ravnim profilom potrošnje takođe bi mogli videti indirektnu uštedu, ako ova fleksibilnost na strani potražnje snizi veleprodajne cene električne energije i troškove mreže.

Jasno je da trenutni pristupi kao što su paušalne mrežne naknade ili godišnje naknade za potražnju ne uspevaju da reše ograničenja mreže u vršnim trenucima i dugoročno destimuliraju elektrifikaciju. Mrežne tarife koje odražavaju troškove ne samo da mogu smanjiti troškove za industrijske potrošače, već i smanjiti ukupne troškove sistema.

Regulatori širom Evrope imaju mogućnost da poprave ovu neusklađenost. Uz izazove visokih cena električne energije, rastućih troškova mreže i hitne potrebe za elektrifikacijom, jasno je da je potrebna regulatorna reforma, konstatuje se u analizi RAP-a.

EK zahteva od Rumunije da ukine mehanizam za ograničavanje cena energije

BRISEL - EU je pozvala Rumuniju da izmeni svoju šemu za ograničavanje cena energije, pozivajući vladu da dozvoli proizvođačima prirodnog gasa i električne energije da sami određuju cene. Zahtev je stigao početkom oktobra u obliku pisma, a očekuje se da će Rumunija odgovoriti u roku od dva meseca, prenosi **Central European Times**. Pismo označava prvi korak u postupku za neizvršenje zakona koji bi u konačnici mogao ići na Sud pravde EU.

Glavna briga Evropske komisije (EK) je zahtev Rumunije da proizvođači gasa prodaju 1 MWh dobavljačima i proizvođačima toplotne energije za 120 RON (24,10 eura). Kontrola cena bi trebalo da istekne krajem decembra, ali će verovatno biti produžena.

Slično, proizvođači električne energije su podstaknuti da prodaju po ograničenoj ceni od 400 RON (80,33 eura) po MWh, jer se sve što zarade iznad ove količine predaje državi. Ove granice su uvedene zajedno s plafonskim cenama za krajnje potrošače, uključujući domaćinstva i preduzeća, kao deo vladinog odgovora na rastuće cene energije.

Rumunija brani energetske mere

Rumunski ministar energetike Sebastian Burduja branio je ograničenja, navodeći da su ona neophodna da bi se građani i preduzeća zaštitili od nestabilnosti cena energije. „Od vrhunca energetske

krize, preduzeli smo mere da zaštitimo rumunske građane i rumunsku privredu suočeni sa dinamičnim povećanjem cena električne energije i prirodnog gasa“, rekao je on za lokalni novinski sajt Digi24.

Burduja je objasnio da su intervencije uključivale ograničavanje cena na nivou proizvodnje, prekomerno oporezivanje neuobičajeno visoke dobiti i nametanje ograničenja na konačnu cenu koju plaćaju potrošači. Napomenuo je da je EK već otvorila dva slučaja vezana za ove tržišne intervencije, od kojih jedan datira iz januara 2023. godine, pre njegovog mandata ministra energetike.

Ministar ima uravnotežen ton

Ako Rumunija ne odgovori na odgovarajući način na zabrinutost EK u roku od dva meseca, EU može izdati obrazloženo mišljenje, pružajući zemlji još jednu priliku da se povinuje pre nego što slučaj prosledi Sudu pravde.

Ishod ovih pregovora verovatno će oblikovati energetske politiku Rumunije koja napreduje, jer zemlja nastoji zaštititi potrošače bez kršenja zakona o konkurenciji EU.

Uvoz proizvoda zelene energije u EU je veći od izvoza

BRISEL - EU je 2023. uvezla solarne panele u vrednosti od 19,7 milijardi evra, tečnih biogoriva za 3,9 milijardi evra i vetroturbina u vrednosti od 0,3 milijarde evra iz zemalja izvan EU, **objavila** je Evropska komisija.

Istovremeno, EU je izvezla solarne panele u vrednosti od 0,9 milijardi eura, tečna biogoriva za 2,2 milijarde eura i vetroturbine za 2,0 milijardi eura. Za razliku od solarnih panela i tekućih biogoriva,

izvoz vetroturbina je znatno premašio uvozne vrednosti.

U periodu od 2022. do 2023. godine najveći je porast vrednosti bio izvoz vetroturbina (+49 %), dok je njihova količina povećana za 26 %. Izvoz solarnih panela porastao je za 19 % u vrednosti i za 37 % u količini. Slično, izvoz tečnih biogoriva je pokazao veći porast količine u poređenju sa vrednošću (+63 % naspram +36 %).

Turska je učvrstila poziciju najvećeg evropskog proizvođača struje na uglj

ANKARA - Turska je provela osam od prvih devet meseci 2024. godine kao najveći evropski proizvođač električne energije sagorevanjem uglja, pretekavši Nemačku i Poljsku, prenosi *Rojters*.

Turska je proizvela rekordnih 88 teravat sati (TWh) električne energije iz uglja od januara do septembra, prema energetsom think tanku Ember, što je 2% više nego u istom periodu 2023.

Taj je ukupni iznos bio 28% iznad 69 TWh proizvedenih u Nemačkoj i 36% iznad 65 TWh proizvedenih u Poljskoj, sledećem najvećem proizvođaču električne energije u Evropi na uglj.

mesecima prošle godine.

Turske emisije iz električne energije na uglj takođe su dostigle nove maksimume do sada u 2024. godini, dostižući 88,4 miliona tona ugljen dioksida i 1,5 miliona tona više nego u istim

Prestaro, preskupo: uglj jedva čeka nuklearnu energiju, kaže energetski regulator

SIDNEJ - Najviši nezavisni energetski zvaničnici Australije upozoravaju da je nacionalna flota elektrana na uglj prestara i skupa da bi nastavila da radi dok nuklearni reaktori ne budu spremni da ih zamene, prenosi 25. oktobra *Sidnej Morning Herald*.

Parlamentarna istraga pokrenuta je prošle nedelje kako bi se razotkrili nedostaci u opozicionoj nuklearnoj politici, koja osporava troškove vladinog ambicioznog uvođenja obnovljive energije.

Opozicija je svoju energetske predizbornu ponudu nazvala "planom od uglja do nuklearne energije", u cilju izgradnje sedam nuklearnih elektrana bez emisija širom zemlje od 2035. kako bi pomogla naciji da dostigne neto nulu do 2050. godine.

Međutim, predsednica australijskog energetskog regulatora Kler Savadž, postavila je prepreku tom planu opozicije rekavši da će Australija biti spremna da počne gradnju nuklearne elektrane tek pošto elektrane na uglj nestanu.

Vremenski okvir za nuklearnu flotu je ključno pitanje jer australijske elektrane na uglj, koje podmiruju više od 50 posto energije u električnoj mreži, moraju biti zamenjene do 2035.

Prema planu vlade Australije, obnovljivi izvori energije će zameniti uglj u okviru njenog cilja da poveća udeo električne energije iz vetra, sunca i baterija na 82 posto u mreži do 2030. godine.

Opozicija je poručila da elektrane na uglj ne bi trebalo da se zatvaraju "prerano", a planira da pokrene prvu nuklearnu elektranu do 2037. i da dovrši pokretanje još šest do 2050. godine.

Savadž je pred parlamentom rekla da će na osnovu njenog iskustva biti potrebno osam do 10 godina da se uspostave pravila koja su potrebna za upravljanje nuklearnom energijom pre nego što izgradnja počne.

Međutim, nuklearna energija je trenutno zabranjena državnim i saveznim zakonima, a Savadž je rekla da će trebati mnogo godina da se prevlada ova prepreka i uspostave među-jurisdiksijski režimi.

Evropska alijansa za nuklearnu energiju poziva na podršku Komisije EU

LUKSEMBURG - Zemlje članice Evropskog saveza za nuklearnu energiju pozvale su predstojeću Evropsku komisiju da integriše nuklearnu energiju u obnovljive izvore energije u evropske strategije dekarbonizacije za period 2024-2029, prenosi 21. oktobra *energynews*.

Alijansa je naglasila da nuklearna energija nudi nizak ugljeni otisak i stabilnu proizvodnju energije, što je ključno za kolektivnu sigurnost snabdevanja i fleksibilnost evropskih tržišta električne energije.

Tokom sastanka 15. oktobra u Luksemburgu, na marginama Saveta za energetiku, ministri i visoki

predstavnicima 14 zemalja članica Evropske unije, uključujući i predstojeće poljsko predsedavanje, kao i predstavnici Evropske komisije, razgovarali su o budućim osovinama saradnje.

Stubovi delovanja Alijanse

U martu je Evropska alijansa za nuklearnu energiju iznela četiri stuba delovanja usmerenih na uspostavljanje povoljnog evropskog okvira za snažnu nuklearnu industriju. Ovi stubovi uključuju razvoj pristupa javnom i privatnom finansiranju, obuku kvalifikovane radne snage za sve civilne nuklearne primene, povećanje industrijske, istraživačke i inovacijske saradnje u celom evropskom lancu vrednosti kroz konkretne projekte i poštovanje nacionalnih izbora država članica u pogledu njihovog energetskeg miksa.

Trenutno u Evropskoj uniji rade 103 nuklearna reaktora koji daju oko četvrtinu ukupne električne energije.

Evropski nuklearni energetske savez, čine Bugarska, Hrvatska, Češka, Finska, Francuska, Mađarska, Holandija, Poljska, Rumunija, Slovačka, Slovenija i Švedska, s Belgijom i Italijom kao posmatračima.

Analitičari očekuju skok cene ugljenika u EU do 2027.

LONDON - Analitičari očekuju da će cene dozvola za emisiju tone ugljendioksida (eng. EUA) u EU porasti do 2027. jer mere politike smanjuju ponudu, dok su njihove prognoze za 2025. i 2026. malo promenjene, pokazalo je upravo objavljeno tromesečno istraživanje *Rojtersa*.

EU sistem trgovanja emisijama (ETS) glavni je evropski alat za suzbijanje emisija kako bi se ispunili klimatski ciljevi i prisiljava proizvođače, elektroenergetske kompanije i avio kompanije da predajom EUA plaćaju za ugljen dioksid koji emituju.

Prosečna prognoza analitičara za cene EUA za 2027. godinu iznosila je 111,14 evra po toni, što je mnogo više od trenutne cene od 62,50 evra po toni, pokazalo je Reutersovo istraživanje.

EUA su u proseku predviđene na 76,88 eura po metričkoj toni za 2025. i 92,48 eura za 2026. godinu, što je povećanje od 0,2% i manje od 1% u odnosu na prognoze napravljene u julu.

Poljskoj rekordnih 2,3 milijarde evra od EU za ubrzanje energetske tranzicije

VARŠAVA - Poljska je osigurala rekordnu tranšu od 10 milijardi zlot (otprilike 2,3 milijarde evra) iz EU fonda za modernizaciju kako bi podstakla transformaciju iz fosilne u zelenu energiju, što je najveći iznos ikada odobren iz tog fonda, prenosi 21. oktobra portal **CEENERGYNEWS**

Prema navodima poljskih zvaničnika, sredstva će podržati četiri ključne inicijative, uključujući 4 milijarde zlot za skladištenje električne energije velikih razmera, 2 milijarde za proširenje elektroenergetske mreže za stanice za punjenje velike snage, 2 milijarde za kupovinu vozila s nultom emisijom i 2 milijarde za „Energiju za sela” koji se fokusira na obnovljive izvore energije u ruralnim područjima.